

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autorka práce: Alexandra Vašková

Název práce: Analýza financování veřejných vysokých škol v České republice – implementace změn

Autor posudku: Aleš Vlk

Věcný přínos práce a její přidaná hodnota

Zaměření práce považuji za vhodné. Problematika financování vysokých škol je velmi důležitým fenoménem a má velmi zásadní vliv na celý vysokoškolský systém a jeho výstupy. Jak autorka uvádí, je to jeden ze základních nástrojů realizace vysokoškolské politiky.

Autorka se zaměřila na financování vzdělávací činnosti vysokých škol. Tento krok lze jedině přivítat. Promítnutí ostatních složek financování – výzkumné a vývojové činnosti, vedlejší hospodářská činnost, příjmy a závazky plynoucí z infrastruktury financované z evropských zdrojů (s důrazem na Operační program Výzkum a vývoj pro inovace) – je totiž nad rámec jedné diplomové práce.

Autorka vhodným a přehledným způsobem shrnuje problematiku financování veřejných vysokých škol. Tato diplomová práce může sloužit jako vhodný podklad pro ty, kteří se budou chtít problematikou zabývat či na výstupy diplomové práce navazovat.

Strukturace práce

Strukturu práce považuji za odpovídající a přehlednou. Čtenář je až na velmi drobné výjimky stále veden jasnou osnovou, jednotlivé části na sebe obsahově navazují. Například u části 9.1.4. (str. 97) není zřetelné, proč je v této části umístěna a jaký je její úkol. Zasloužila by si krátké úvodní rozpracování.

Propracování a aplikaci teoretických východisek a přístupů

Teoretická východiska a přístupy považuji za odpovídajícím způsobem propracovaná. Ze své zkušenosti považuji vztah mezi „empirickou“ a „teoretickou“ částí diplomové (či jakékoli jiné vědecké) práce za velmi komplikovanou záležitost. Jakým způsobem a především proč zařadit teoretické koncepty do své práce? Jak mi pomohou zodpovědět výzkumné otázky?

Za poměrně šťastný považuji přístup autorky k ekonomickému pohledu na vysoké školství – tj. rozpracování vzdělání jako smíšeného statku. Zvolená teoretická východiska nepůsobí rušivě a vhodně doplňují zaměření práce.

Autorka používá konceptu B. R. Clarka jeho modelu trojúhelníku (triangle of coordination). V literatuře se tento model objevuje velmi často, má jistě stále svoji „historickou“ hodnotu. Někteří autoři ale argumentují, že Clarkův koncept reflektuje situaci ve vysokém školství v 80. letech minulého století a nepostihuje některé další fenomény, kterými jsou například internacionalizace (van der Wende) či globalizace (Cloete).

V této souvislosti lze zmínit i další koncepty a modely, které se věnují vztahu mezi státem a vysokými školami – například Maassen a van Vught (governmental steering), Gornitzka a Maassen (hybrid steering approach) či Olsen (state typology).

Vzhledem k povaze problematiky (tj. zajištění a způsob financování určité skupiny institucí) si pouze na okraj dovoluji podotknout, že by se nabízelo využití některého konceptu či teorie vysvětlující chování aktérů a zájmových skupin – stakeholder approach či interest group theory popřípadě policy networks. Možná, že by některý z těchto konceptů dokázal pomoci zodpovědět výzkumné otázky – proč je financování veřejných vysokých škol nastaveno, jak je nastaveno, proč a jak se měnilo, kdo v tom hrál a jakou roli atd.

Stanovení výzkumných otázek a jejich zodpovězení

Výzkumné otázky jsou jasně formulovány v části 2. Cíle práce a výzkumné otázky. Odpovědi však již tak precizně formulovány nejsou. Obecně je to další ze slabých míst diplomových prací – na začátku jsou formulovány výzkumné otázky, ty však nejsou na konci odpovídajícím způsobem zodpovězeny. V této práci autorka zůstala na půli cesty – na některé otázky zodpověděla, některé nechala v závěru bez povšimnutí. Obecně lze doporučit v závěru práce výzkumné otázky opět implicitně zopakovat a na ně pak formulovat přesné odpovědi.

Metodologický přístup a aplikace jednotlivých metod

Nosnými metodami získávání informací byly: studium dokumentů, rozhovory s vybranými aktéry a případové studie.

U rozhovorů bych si dovolil výhradu k výběru účastníků, který považuji za nereprezentativní vzhledem k závažnosti dané problematiky. Zatímco jsou zastoupeni 2 zástupci Centra pro studium vysokého školství (CSVŠ), tak zcela chybí relevantní zástupce poskytovatele – tj. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – pracovník odboru vysokých škol či oddělení financování vysokých škol. Dále zcela chybí zástupci jednotlivých příjemců – tj. například kvestoři vysokých škol či tajemníci fakult, kteří jsou téměř jedinými osobami, které jsou schopni posoudit dopady na jednotlivé instituce respektive jejich součásti (fakulty).

Případové studie ze zahraničí považuji za vhodné a inspirativní. V žádném případě však nepomohou zodpovědět na otázku, kterou si autorka pokládá tj. „K jakým cílům směřuje politika v oblasti financování vysokých škol?“ (str. 79). Na tuto otázku nelze odpovědět s využitím příkladů z omezeného počtu zemí (Velká Británie, Nizozemí, Finsko, Slovensko a Švédsko). Pro tento účel by se hodily některé další analýzy a studie OECD či Světové banky, které popisují trendy a vývoj v této oblasti na větším počtu zemí. Na případových studiích autorka pouze demonstrovala to, že situace v různých zemích se liší.

Věcná správnost a přesvědčivost argumentace

Autorka v rámci své práce využívá odpovídající argumentaci a práci až na malé výjimky považuji za věcně správnou. Politické a další podpůrné události jsou popsány dobře. Některé nepřesnosti plynou z toho faktu, že autorka sama nebyla aktérkou událostí a některé skutečnosti jsou založeny na subjektivní interpretaci konkrétních účastníků / aktérů.

Je zapotřebí si uvědomit, že v roce 2006 docházelo nejen k výměně vlády, ale ke změně politického kurzu – vláda sociální demokracie byla nahrazena vládou pod vedením Občanské demokratické strany. Na jednotlivých resortech (včetně MŠMT) došlo k poměrně zásadní výměně úředníků, která zasáhla nejen posty náměstků, ale i vedoucí odborů či oddělení. V roce 2006 byla téměř kompletně vyměněna skupina úředníků a „expertů“, kteří určovali vysokoškolskou vzdělávací politiku od roku 1990 do roku 2005. Docházelo k nepříjemným konfrontacím, osobním útokům a radikálnímu odmítnutí předchozího kurzu. Reforma byla personifikována a v mnoha případech byla odmítavá stanoviska a výhrady vedeny proti konkrétním lidem (nepřímo), nikoliv proti záměru. Události z této doby v některých případech stále ovlivňují interpretaci skutečností ve vysokém školství a postoje některých aktérů.

V některých případech, což je ale zcela běžné, používá autorka zažitou argumentaci běžnou ve vysokém školství, nad kterou je někdy vhodné se zamyslet. Buď výroky přebírá či jsou její vlastní.

Například na str. 17

„Prostřednictvím implementace tzv. Boloňského procesu se tak vysoké školství transformuje v silný a konkurenční subsystém.“

Subsystém čeho? Proč je konkurenční? Vůči čemu? Je opravdu silný? Jak tomu pomáhá Boloňský systém?

„Zákon z roku 1998 je již do určité míry překonaný a nedokáže reagovat na výzvy, před kterými vysoké školství stojí.“

Či dále na str. 115

„V roce 1998 byl přijat zastřešující právní předpis pro vysoké školství, který s určitými obměnami funguje dodnes. Bohužel nereflektuje současné potřeby a vize rozvoje.“

Před jakými výzvami vysoké školy stojí? Jak v naplnění realizace těchto výzev brání zákon z roku 1998? Jaká ustanovení zákona jsou překážkou? Proč?

Str. 67

Poslední odstavec části 7.1 tvoří zmínka o implementaci Boloňské deklarace. Jaké je vazba implementace Boloňského procesu na financování vysokých škol? Co mají společného? Není dostatečně vysvětleno, proč je tento odstavec vůbec do textu včleněn.

Str. 99

Vláda, vysoké školy i experti (Matejů, Ježek, Hampl) – reforma měla od nich 'zelenou'

Ježek a Hampl nejsou žádní nezávislí experti – Ježek byl v té době prorektorem pro rozvoj Západočeské univerzity v Plzni a Hampl rektorem Univerzity Karlovy v Praze.

V části „**Kdo nesl za změnu zodpovědnost a co bylo její východisko**“ se zdá, že text není dostatečně rozveden. Není z něj zcela patrné, co chce sdělit.

Využití literatury a dat

Dle mého názoru jsou literatura a data využita vhodně a dostatečným způsobem. Literatura je relevantní.

Stylistika a formální zpracování (citace, grafická úprava atd.)

Grafické zpracování a úpravu považuji za dostačující, přestože celkové grafické zpracování mohlo být pečlivější.

Autorka se neubráníla některým drobným chybám v citacích – str. 22 – Yin – chybí v závorce uvedení data vydání publikace, popřípadě strany.

Str. 37 – úředním názvem Úřadu ombudsmana je Veřejný ochránce práv (viz zákon 349/1999 Sb.).

Práce by si zasloužila ještě jedno ediční čtení – chybí některé čárky v souvětích, autorka používá slovenský výraz krajina místo stát či země (například str. 17, 73 či 91), aktéry místo aktéři (str. 17), dále často nedodrжуje shodu podmětu s přísudkem

Str. 76 zdroje z MŠMT se transformovali na příspěvek a dotaci

Str. 91 Zajímá mě, *jestli skutečně dochází k naplňování cílů z níže uvedených dokumentů, které byli z hlediska reformy vysokého školství relevantní.*

Zajímá mě, jestli se změny uskutečnili na vládní ...

Za téměř „ostudnou“ považuji stranu 7, která je součástí tezí a bohužel součástí celé práce. Na jedné straně je více než 8 překlepů či pravopisných chyb! Tato úvodní část celou diplomovou práci velmi znehodnocuje, protože ve vlastním textu je chyb a překlepů již méně. Pakliže bude autorka někomu text poskytovat či s ním dále pracovat, doporučuji, aby text tezí byl upraven či vypuštěn.

Jako doplňující otázky k obhajobě navrhuji následující:

Je zavedení ukazatele B3 (str. 112) skutečným krokem ke zvýšení kvality vysokých škol? Nereflektuje tento ukazatel spíše současný stav? Opravdu se něco změní?

Autorka na str. 71 zmiňuje operační programy EU – týká se především OP VK a OP VaVpl. Jaké důsledky má realizace těchto programů na financování vysokého školství v České republice? Proč jsou vysoké školy rozděleny na pražské a mimopražské?

Co vidí vysoké školy jako největší problém financování (nechme v tuto chvíli stranou výši rozpočtu)? Kdy a jakým způsobem se jednotlivé vysoké školy dozví výši svého rozpočtu?

Práci doporučuji přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „velmi dobře“.

Datum: 11. 6. 2012

Podpis: